

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 20. februar 2023
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Lea Elkjær Tarpgård
Sagsnr.: 2022-731-0103
Dok.: 2579572

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven

(Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.)

I. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 6. september 2022 til den 4. oktober 2022 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, 3F, Advokatrådet, Akademikerne, Amnesty International, Biskoppen over Fyens Stift, Biskoppen over Haderslev Stift, Biskoppen over Helsingør Stift, Biskoppen over Københavns Stift, Biskoppen over Lolland-Falsters Stift, Biskoppen over Ribe Stift, Biskoppen over Roskilde Stift, Biskoppen over Viborg Stift, Biskoppen over Aalborg Stift, Biskoppen over Aarhus Stift, BUPL, Børne- og Kulturchefforeningen, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Voldtægts ofre (Rigshospitalet), Center for Voldtægts ofre (Aarhus Universitetshospital), Center mod Menneskehandel, CO10, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Danmarks Kirketjenerforening, Danmarks Kordegneforening, Danmarks Lærerforening, Danner, Dansk Kirkemusikerforening, Dansk Kvindesamfund, Dansk Muslimsk Union, Dansk Organist og Kantor Samfund, Dansk Psykolog Forening, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Stalking Center, Danske Advokater, Danske Kirkers Råd, Danske Regioner, Danske Sømands- og Udlandskirker, Den Danske Dommerforening, Den danske Præsteforening, Den

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Islamiske Union i Danmark, Det Kriminalpræventive Råd, Digitaliseringsstyrelsen, Digitalt Ansvar, Dommerfuldmægtigforeningen, Evangelisk Luthersk Mission, Evangelisk Luthersk Netværk, Everyday Sexism Project Danmark, Exitcirklen, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, Forbundet af Kirke- og Kirkegårdsansatte, Foreningen af Danske Kirkegårdsledere, Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af Offentlige Anklagere, FrikirkeNet, Gadejuristen, Hjælp Voldsofre, HK, Indre Mission, Institut for Menneskerettigheder, IT-Politisk Forening, Joan-Søstrene, Justitia, KFUKs sociale arbejde, Kirkekultur.nu, KL, Kompetencecenter Prostitution, Kvinderådet, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen af Menighedsråd, Landsforeningen af Socialpædagoger, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder, Landsforeningen KRIM, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsorganisationen mod seksuelle overgreb, Lev Uden Vold, LOS – De private sociale tilbud, Muslimernes Fællesråd, Mødrehjælpen, Offerrådgivningerne i Danmark, Organistforeningen, Politiforbundet, Pro Vest, Red Barnet, Reden International, Reden København, Reden Odense, Reden Aarhus, Retspolitisk Forening, RettighedsAlliancen, Røde Kors i Danmark, RådgivningsDanmark, Seksualpolitisk Forum, Serviceforbundet, Sex & Samfund, Sexarbejdernes Interesseorganisation, Socialpædagogernes Landsforbund, SSP-Samrådet, Svanegrupperne, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut) og Aarhus Universitet (Juridisk Institut)

Samme udkast til lovforslag har desuden i perioden fra den 16. september 2022 til den 4. oktober 2022 med tilbud om udskydelse af høringsfristen ved behov været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Adventkirken, Alevi Forbundet i Danmark, Alivekirken, Alaadin Moske, Amagerbro Frikirke, Apostolsk Kirke, Assentoft Frikirke, Avedøre Moske, Ayasofya Moske, Bahá'í Samfundet – Det nationale åndelige råd for bahá'ierne i Danmark, Baptistkirken Bornholm, Baptistkirken i Danmark, Baptistkirken i Saltum og Ingstrup, Baptistkirken Nørresundby – Vodskov, Baptistkirken Odense, Baptistkirken Pandrup-Birkelse, Baptistkirken Sindal, Betania Kirkecenter, Bethaniakirken, Bethel Missionary Baptist Church, Bethelkirkens Baptistmenighed, Bibel og Missionscentret, Bilal Habesi Moske, Birkebjergkirken, Borgerkirken, Bornholmerkirken Evangelisk Luthersk Frimenighed, Bovlund Frimenighed, Brabrand Ulu Moské, Brahma Kumaris Åndelige Verdensuniversitet, Brande Baptistkirke, Brovst

Baptistmenighed, Brunstad Kristne Menighed (Holstebro), Brunstad Kristne Menighed (København), Brøndby Islamisk Menighed, Bykirken, Bykirken Vejle, Cafékirken, Calvary Mission Church, Center for Visdom og Medfølelse – Tong-nyi Nying-je Ling, Chin Baptist Church (Esbjerg), Chin Bethel Church, Chin Emmanuel Church, City Kirken, City Kirken Herning, Citykirken Aarhus, Copenhagen Community Church, Dansk Indvandrer Kulturforening, Dansk Islamisk Trossamfund, Dansk Pakistansk Kulturforening, Dansk Teltnissions menighed, Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse, Dansk Tyrkisk Kultur og Aktivitetscenter - Kocatepe Moskeen, Dansk-Tyrkisk Kulturforening, De Kongelige Russiske Martyrers Kloster, Debre Mihret St. Amanuel Ethiopian Orthodox Tewahedo Church in Copenhagen, Europe Diocese of Ethiopian Orthodox Tewahedo Church, Den Apostolske Kirke i Danmark, Den Armensk-Apostolske Kirke i Danmark, Den Burmesiske Theravada Buddhistforening Buddha Ramsi, Den Centrale Albanske Moske, Den Evangeliske Frikirke, Den evangelisk-lutherske Frikirke, Den Hellige Bispemartyr Clemens pave af Roms Menighed, Den Islamiske Trossamfund af Bosniakker i Danmark, Den Islamiske Verdensliga (Muslim Worldliga), Den Islandske Menighed i Danmark, Den Katolske Kirke i Danmark, Den Kinesiske Kirke i København (KKiK), Den Koptisk-Ortodokse Kirke St. Marie og St. Markus i Taastrup, Den Kristne Forsamling, Den Levende Guds Kirke, Den Makedonske Moske Forening Prespa, Den Mandæiske Manda i Danmark, Den Nyapostolske Kirke i Danmark, Den Ortodokse Kirke i Danmark - Gudsmoders Beskyttelses Menighed, Den ortodokse russiske kirkes menighed i København Alexander Nevsky Kirke, Den reformerte menighed i Fredericia, Den Rumænsk Ortodokse Menighed i Herning Fødsel Sankt Profet John Baptist og Sankt Høj Martyr John Den Nye af Suceava, Den Rumænsk Ortodokse menighed i København Guds Mor Fødsel og Sankt Grigorie Decapolitul og Sankt Nicodim i Tismana, Den Rumænsk Ortodokse Menighed i Århus, Den Rumænske Ortodokse Menighed i Odense, Den Rumænske Ortodokse Menighed i Roskilde, Den Russiske Ortodokse Kirke (Moskvapatriarkatet), Den Serbisk Ortodokse Kirke i Danmark, Den Sri Lankansk-Danske Buddhistiske Religiøse og Kulturelle Forening, Den til St. Alban's English Church i København hørende menighed, Den tysk-reformerte menighed i København, Den Ukrainske menighed i Danmark, Den Vietnamesiske Buddhistiske Kulturelle Forening (Chua Lieu Quan), Den Vietnamesiske Buddhistiske Kulturforening i Århus Quang Huong Tempel, Den Vietnamesiske Evangeliske Menighed, Det Albanske Trossamfund i Danmark, Det Islamiske Forbund i Danmark, Det Islamiske Trossamfund, Det Islamiske Trossamfund på Fyn (DIT), Det Jødiske Samfund i Danmark, Dhammachaya Buddhist Center

Denmark, Din Frikirke, Eglise Protestante Baptiste, Esbjerg Alevi Kultur Center, Esbjerg Anatoliens Moske, Eurolife Kirke, Evangelieforsamlingen, Evangeliesalen, Den Apostoliske Pinsekirke, Evangelisk Frikirke Danmark, Eyup Sultan Moske, Farum Moske, Fatih Moske, First International Baptist Church of Copenhagen (FIBC), Forening Evangelist, Foreningen Ahlul Bait i Danmark, Foreningen Liberal Katolsk Kirke i Danmark, Foreningen Rangsung Yeshe Sangha, Foreningen Stupa, Karma Kagyu Buddhistisk Sangha, Forn Sidr - Asa- og Vanetrosamfundet i Danmark, Foursquare Kirke, Fransk Reformert Kirke i København, Fredericia Tyrkisk Moske, Frederikshavn Baptistkirke, Frederikshavn Kirkecenter, Frederikssund Frimenighed, Frelsens Hær, Frikirken En Åben Dør, Frikirken i Multihuset, Frikirken International Church, Frikirken Salem, Frikirken (Sorø), Frimenigheden Broen, Fårevejle Evangelisk Lutherske Frimenighed, Grenaa Frikirke, Greve Frikirke, Græsted Frikirke, Guan Yin Citta Buddhism Kultur Forening i Danmark, Gurdwara Copenhagen, Harreskovens Blotgilde, Hedensted Alevi Kultur Center, Hellig Kors Kirkes Menighed, Helsingør Islamisk Menighed, Herning Bykirke, Herning Frikirke, Hillerød Frimenighed, Hillerød Menighedscenter, Hillsong Denmark, Hjørring Baptistkirke, Holbæk Baptistmenighed, Holbæk Frikirke, Holstebro Baptistkirke, Holstebro Oasekirke, Holstebro Pinsekirke, Holy International Christian Ministries Denmark, Horsens Pinsekirke, Idara Minhaj ul Quran, Ikast Fatih Moske, Immanue Chin Church International Christian Community, International City Baptist Church, International Harvest Christian Center, Islamic Cultural Center, Islamisk Center for de Europæiske Lande, Islamisk Center Vest, Islamisk Forum, Islamisk Kultur Center Amager, Islamisk Kulturel og Studie Institut Islamisk Moske, Islams Ahmadiyya Djamâ'at Nusrat Djahan Moskeen, Jakobskirken, Jaffaria Education Center, Jakobskirken, Jehovas Vidner, Jesu Hjerte Menighed, Jesu Hjerte Menighed, Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, Kaldæisk Menighed, Karma Kadjy Skolen (Karma-Kasjyba Skolen), Karmapa Trust / Sangye Tashi Ling, Karmelkirkens Baptistmenighed, Kirke i Byen, KirkeCenter Livets Kilde, Kirkecentret i Vejle, Kirkeibyen, Kirken i Kulturcenter Vendsyssel, Koinonia, Kokkedal Islamisk Menighed, Kolding Frikirke, Kolding Kirkecenter, Kong Haakons Kirke Sjømannskirken i København, Korskirkens Baptistmenighed, Krishnabevægelse/Iskcon (Hare Krishna), Kristensamfundet i Danmark, Kristent Center, Kristent Center Jyderup, Kristent Center Midt-Vest, Kristent Centrum, Kristent Fællesskab, København, Kristus Kirkens Baptistmenighed, Kronborgvejens Kirkecenter – Missionsforbundet, Kronjyllands Frimenighed, København Alevi Kultur Center, København Islamisk Menighed, København Vineyard, Københavnerkirken - evangelisk-luthersk frimenighed, Københavns

Bibeltrænings Center, Københavns Familiekirke, Københavns Frikirke, Københavns Internationale Metodistkirke, Københavns Moske - Imam Malik Instituttet, Købnerkirken, Lai Baptist Church, Lemvig Bykirke, Lemvig Kristne Center, LM Kirken Herning, Luthersk Missionsforenings Frimenighed Nordvestkirken Emdrup, Lyngby Baptistmenighed, Machsike Hadas, Madina-Tul-Ilm Education Center, Mariagerfjord Frikirke, Matu Baptist Church, Menigheden af den hellige fyrste Alexander Nevskij i København, Metodistkirken i Danmark, Metodistkirken i Esbjerg, Metodistkirken i Frederikshavn, Metodistkirken i Holstebro, Metodistkirken i København, Metodistkirken i Odense, Metodistkirken i Rønne, Metodistkirken i Solrød, Metodistkirken i Strandby, Metodistkirken i Vejle, Metodistkirken i Århus, Mevlana Moske, Midtjyllands Frikirke, Midtsjællands Baptistmenighed, Minhaj ul Quran, Minhaj ul Quran International Denmark, Minhaj ul Quran International Denmark Amager, Mission Danmark, Missionskirken i Rønne, Morsø Frimenighed, Mosaik, Muslim Cultural Institute, Muslimsk Kultur Center Vestegnen (MKC-Vestegnen), Myrendal Kloster, Nazaræerens Kirke, Nexø Frikirke, Nordjylland Chin Church, Nordschleswigsche Gemeinde, Nyborg Moske, Næstved Bykirke, Næstved Tyrkisk Islamisk Kulturförening, Odder Frimenighed, Odense Alevi Kultur Center, Odense Vineyard, Ordenssamfundet Betaniasøstrene, Ordenssamfundet Franciskanerne, Ordenssamfundet Jesuitterne i Danmark, Ordenssamfundet Karmellitterinderne, Ordenssamfundet Kærlighedens Missionærer, Ordenssamfundet Maria Immakulata Søstrene i Danmark, Ordenssamfundet Oblatfædrene, Ordenssamfundet Præmonstratensere, Ordenssamfundet Redemptoristerne i Danmark, Ordenssamfundet Sankt Elisabeth Søstrene, Ordenssamfundet Sankt Hedvig Søstrene, Ordenssamfundet Sankt Joseph Søstrene, Ordenssamfundet Søstrene af Det dyrebare Blod, Orhan Gazi Moske, Osted Frikirke, Oure Baptistmenighed, Pak Culture Society Brøndby (Brøndby Moske), Phendeling – Center for Tibetansk Buddhisme, Pinsekirken – Rudkøbing, Pinsekirken – Svendborg, Pinsekirken i Esbjerg, Pinsekirken i Korsør, Pinsekirken i Roskilde Impactchurch, Pinsekirken i Rønne, Pinsekirken i Thisted, Pinsekirken København Ø, Pinsekirken Nyt Håb, Pinsekirken på Amager, Powerhouse, Powerkirken, Projekt:KIRKE, Randers Alevi Kultur Center, Randers Baptistmenighed, Randers Moske, Redeemed Christian Church of God - Jesus Centre, Redemptoris Mater, Ringsted Alevi Kultur Center, Ringsted Frikirke, Ringsted Moske, Rosenkranskirkens Menighed, Roskilde Baptistkirke, Roskilde Frikirke, Roskilde Islamisk Menighed, Roskilde Vineyard, Ryslinge Frimenighed, Rødding Frimenighed, Sakramentskirkens Menighed, Sankt Albani Menighed, Sankt Andreas og Sankt Therese Menighed, Sankt Annæ Menighed, Sankt Ansgars Menighed, Sankt

Birgitta Kloster, Sankt Elisabeths Menighed, Sankt Hans Menighed, Sankt Josefs Menighed, Sankt Kjelds Menighed, Sankt Knud Lavard Menighed, Sankt Knuds Menighed, Sankt Laurentii Menighed, Sankt Lioba Kloster, Sankt Marie Menighed, Sankt Mariæ Menighed, Sankt Michaels Menighed, Sankt Nikolaj Menighed, Sankt Norberts Menighed, Sankt Paul Menighed, Sankt Pauls Menighed, Sankt Peters Menighed, Sankt Vilhelms Menighed, Sankt Vincent Menighed, Saralystkirken, Sathya Sai International Organisation Danmark, Selimiye Moske, SGI-Danmark, Shiamuslimsk Trossamfund i Danmark, Shir Hatzafon - Progressiv Jødedom i Danmark, Silkeborg Baptistmenighed, Silkeborg Frikirke, Silkeborg Moske, Silkeborg Oasekirke, Siri Guru Singh Sabha, Copenhagen, Sjølundkirken, Skjern Bykirke, Skovlunde Frikirke, Skt. Nikolajs Menighed, Slagelse Alevi Kultur Center, Slagelse Baptist Menighed, Slagelse Multikulturel Forening, Spiritismens Trossamfund, Sri Sithi Vinayagar Temple, Strandvejskirken, Suleymaniye Moske, Svenska Gustafs församlingen i København, Svenska Sjömanskyrkan i Skagen, Syvendedags Adventistkirken, Sæby Baptistmenighed, Søhøjlandets Kirke, Taiba – Islamisk Center og Moské, Teglgårdskirken, The Brethren, The Buddhist Organisation Dhammakaya i Danmark, The Church Assembly of God i Danmark, The Gospel Fellowship, The International Church for Copenhagen (The American Lutheran Congregation of Copenhagen), The Natural Forest Monastery in Randers, Thorsted Frimenighed, Troens Ord (Brande Kristne Center), Tylstrup Frikirke, Tyrkisk Kultur Moske, Tølløse Baptistmenighed, Tønder Frikirke, Tåstrup Islamisk Menighed, Usmani Islamisk Center, Vadum Kirkecenter, Vanløse Frikirke, Vejle Islamisk Menighed, Vejle Oasekirke, Vejlefjordkirken, Vendsyssel Frimenighed, Vesterkirken, Vestermarkskirken, Viborg Baptistkirke, Viborg Frikirke, Viborg Internationale Pinsekirke, Vincentpræsternes Ordenssamfund, Vojens Nagapoosani Amman Temple, Vor Frue Kloster (Åsebakken), Vor Frue Menighed, Vor Frue og Sankt Antoni Menighed, Vrå Baptistkirke, Wakf Al Massira, Ringsted Moske, Wat Thai Denmark Brahma Vihara Buddhist Monastery, Watpa Copenhagen (Sunnataram Copenhagen) World Sufi Foundation, Yunus Emre Moske, Yunus Emre Moske, Æonisk Trossamfund, Ølgod Menigheds Center, Øsal Ling – Lysets Have, Østens Assyriske Kirke i Danmark Den assyriske østkirke i Danmark, Østervrå Frikirke, Østhimmerlands Baptistmenighed, Åbenkirke, Åbenrå Moske, Ågård Frimenighed, Aalborg Citykirke, Aalborg Menighedscenter, Aarhus Baptistmenighed, Århus Dansk-Tyrkisk Kulturforening, Århus Islamiske Menighed, Aarhus Vineyard og Aars Frikirke.

II. Høringssvarene

1. Indledning

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Biskoppen over Viborg Stift, Biskoppen over Haderslev Stift, KL, Frikirkenet, Biskoppen over Aarhus Stift, Indre Mission, Politiforbundet, Hjælp Voldsofre, Socialstyrelsen, Biskoppen over Lolland-Falsters Stift, Region Midtjylland, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, SSP-Samrådet, Dansk Stalking Center, Fyens Stifts Bispeembede, Seksualpolitisk Forum, Biskoppen over Roskilde Stift, Center for Seksuelle Overgreb, Biskoppen over Københavns Stift, Joan-Søstrene, Red Barnet, Foreningen for Offentlige Anklagere, Børns Vilkår, KFUKs Sociale Arbejde, Institut for Menneskerettigheder, Danske Regioner, Danner, Danske Advokater, Kvinderådet, Det Kriminalpræventive Råd, Digitalt Ansvar, Center for Digital Pædagogik, Offerrådgivningen, Landsorganisation af Kvindekrisecentre, Advokatrådet, Digitaliseringsstyrelsen, Vestre Landsret, Den Danske Dommerforening og Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

Samtlige høringssvar er vedlagt. Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i *kursiv*.

2. Generelt

Biskoppen over Viborg Stift, KL, Biskoppen over Aarhus Stift, Politiforbundet, Biskoppen over Aalborg Stift, Den Danske Dommerforening og Digitaliseringsstyrelsen har ingen bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Østre Landsret og Vestre Landsret ønsker ikke at udtale sig om udkastet til lovforslag.

Socialstyrelsen finder udkastet til lovforslag relevant, men har derudover ingen bemærkninger til udkastet.

Seksualpolitisk Forum, Center for Seksuelle Overgreb, Danske Regioner og KFUKs Sociale Arbejde bakker op om udkastet til lovforslag.

SSP-Samrådet bakker op om at opdatere lovgivningen til mere tidssvarende definitioner og udvidelser i overensstemmelse med et hverdagsliv, som i høj grad også foregår online. Derudover roser SSP-Samrådet det forudgående arbejde med lovforslaget med inddragelse af en kompetent arbejdsgruppe.

Joan-Søstrene finder det meget positivt, at Justitsministeriet i arbejdsgruppen, som lovforslaget bygger på, har medtaget organisationer, som arbejder konkret med ofrene for en del af de omhandlede overgreb.

Børnerådet, Red Barnet, Børns Vilkår, SSP Samrådet, Center for Digital Pædagogik, Offerrådgivningen og Landsorganisationen af Kvindekrisecentre er medunderskrivere på høringssvaret fra **Digitalt Ansvar**. Derudover tilslutter **Kvinderådet** sig høringssvaret fra Digitalt Ansvar. Når der efterfølgende henvises til "Digitalt Ansvar m.fl.", sigtes der således til denne kreds af høringsparter.

Digitalt Ansvar m.fl. vurderer, at udkastet til lovforslag vil være med til at styrke beskyttelsen af ofre for digitale krænkelse ved at ligestille de overgreb, der sker digitalt, med overgreb, som foregår i det fysiske rum. Digitalt Ansvar m.fl. finder det endvidere relevant, at der afsættes midler til uddannelse af børn og unge og af politiet og anklagemyndigheden.

Danner anser udkastet til lovforslag som en generel styrkelse af de forurettedes retsstilling og er positivt indstillet over for lovforslagets intention.

Red Barnet anser udkastet til lovforslag som et kæmpe fremskridt og bemærker, at der i forbindelse med implementering af lovforslaget bør ske efteruddannelse af politi, anklagemyndighed, bistandsadvokater og domstole om fysiske og digitale seksuelle overgreb mod børn og unge, herunder grooming. Red Barnet bemærker endvidere, at der er behov for, at dommere modtager efteruddannelse i børnehushenes arbejde, herunder brugen af krisehjælp til overgrebsofre.

Dansk Stalking Center hilser samtlige tiltag i udkastet til lovforslag velkomne og bemærker, at der sammen med lovforslaget bør afsættes væsentlige midler til oplysning af både fagfolk og civilsamfund.

Foreningen af Offentlige Anklagere bemærker, at enhver nykriminalisering kan betyde et merarbejde i forhold til anklagemyndighedens opgaveportefølje.

Det Kriminalpræventive Råd hilser overordnet initiativerne i udkastet til lovforslag velkomne. Det Kriminalpræventive Råd anfører dog, at der bør være større fokus på forebyggelse og oplysning, og det anbefales i den forbindelse, at der på tværs af ministerområder udarbejdes en national forebyggelsesstrategi rettet mod voldtægt og seksuelle overgreb.

Der er ikke med lovforslaget afsat midler til undervisning og uddannelse om digitale krænkelser. Justitsministeriet er dog bekendt med, at Rigsadvokaten udbyder et obligatorisk e-læringskursus for anklagere om grundlæggende cybercrime, der bl.a. behandler brugen af sociale medier til it-kriminalitet, samt videreuddannelseskurserne "Kriminalitet på internettet" om bl.a. dark web og "Forbrydelser mod børn", der generelt omhandler sager om overgreb mod børn, herunder grooming og børnepornografi.

Lovforslaget om initiativer mod digitale krænkelser var endvidere på programmet til Anklagerfaglig Dag i september 2022, som er et årligt fagligt arrangement for alle landets anklagere, hvor der blev afholdt en paneldebat om grooming og sextortion med udvalgte medlemmer af arbejdsgruppen om digitale krænkelser.

Justitsministeriet er yderligere bekendt med, at digitale krænkelser indgår i flere af Politiskolens uddannelser. Der udbydes f.eks. to uddannelser vedrørende cyberkriminalitet. Uddannelsen "Cybercrime 1 - politi frontend" er målrettet medarbejdere i politiets servicecentre. I uddannelsen indgår tekniske, juridiske og adfærdsmæssige emner, som relaterer sig direkte til politiets indledende håndtering af anmeldelser og visitation i almindeligt forekommende it-kriminalitetssager, herunder vedrørende digitale krænkelser. Formålet er, at deltagerne opnår grundlæggende it-forståelse og viden om it-kriminalitet, så de kan håndtere anmeldelser vedrørende it-kriminalitet. Uddannelsen er obligatorisk for samtlige studerende på politiets basisuddannelse.

Politiskolen udbyder tillige uddannelsen "Cybercrime 2" til medarbejdere i politiet, som arbejder med efterforskning af kriminalitetsformer, hvori it og digitale spor indgår, og som kræver en udvidet indsigt i, hvordan sådanne sager efterforskes og sagsbehandles. Målet med uddannelsen er, at

den studerende opnår en udvidet forståelse for it og it-kriminalitet, herunder digitale krænkelser, sådan at den studerende ved en sags opstart og efterfølgende efterforskning kan håndtere og igangsætte arbejdsprocesser såsom ransagninger og beslaglæggelse med henblik på sikring af digitale spor og beviser i kriminalitetssager, hvor it indgår.

Digitale krænkelser indgår også i andre dele af Politiskolens udbud af efter- og videreuddannelser, f.eks. uddannelserne "Overgreb mod børn" og "Videoafhøring af børn".

Politiskolen har herudover netop igangsat et projekt, der skal styrke uddannelsesmulighederne inden for digitale krænkelser. Projektet indledes med en analysefase, der har til formål at afklare, hvilke kompetencer og uddannelsesstilbud dansk politi har behov for inden for digitale krænkelser.

For så vidt angår forebyggelse af og oplysning om voldtægt og seksuelle overgreb bemærker Justitsministeriet, at et ekspertpanel nedsat under Justitsministeriet i 2018 og 2019 så nærmere på voldtægtsorfres vej gennem retssystemet og forebyggelse af voldtægt. Ekspertpanelet overrakte i henholdsvis januar og november 2019 sine anbefalinger til justitsministeren om, hvordan man styrker indsatsen mod voldtægt.

I forlængelse af ekspertpanelets anbefalinger lancerede den tidligere beskæftigelsesminister og den tidligere minister for ligestilling kampagnen "Sex? Kun med samtykke". Kampagnen fulgte bl.a. op på vedtagelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse. Derudover blev undervisningsvejledningerne for henholdsvis SSF (sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab) i folkeskolen og for biologi på de gymnasiale uddannelser opdateret i juni 2021, så begrebet samtykke nu indgår i vejledningerne.

For så vidt angår det af Foreningen for Offentlige Anklagere anførte om muligt merarbejde for anklagemyndigheden bemærker Justitsministeriet, at det fremgår af pkt. 5 om økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige i lovforslagets almindelige bemærkninger, at lovforslaget vurderes at medføre merudgifter på Justitsministeriets område i omegnen af 22,4 mio. kr. årligt.

3. Grooming

Hjælp Voldsofre bakker fuldt ud op om den foreslåede bestemmelse om grooming og er enig i, at aldersgrænsen bør fastsættes til 18 år.

Advokatrådet finder det generelt glædeligt, at lovforslaget har afsat i et grundigt forarbejde udført af en arbejdsgruppe med bred deltagelse af fagfolk og kan i det væsentlige tilslutte sig de overvejelser, som ligger til grund for forslaget. Advokatrådet kan endvidere tilslutte sig bemærkningerne om vigtigheden af at sikre, at den foreslåede bestemmelse ikke anvendes over for almindelig kontakt mellem personer over den kriminelle lavalder, og at det i den forbindelse er særligt væsentligt at stille relevante krav til forskellen mellem den mistænkte og den forurettede i forhold til alder, erfaring eller udvikling.

Region Midtjylland bifalder forslaget om selvstændigt at kriminalisere grooming, da regionen på flere af sine institutioner har oplevet potentielle tilfælde af grooming, som på daværende tidspunkt ikke kunne anmeldes. Regionen Midtjylland er derudover enig i, at aldersgrænsen for, hvornår en straffelovsbestemmelse om grooming skal kunne finde anvendelse, bør fastsættes til 18 år.

Dansk Stalking Center er enig i, at der bør indføres en bestemmelse om grooming som foreslået og bemærker, at hvor grooming har ført til (forsøg på) sextortion, er det vigtigt, at straf sker i sammenstød. Dansk Stalking Center anbefaler endvidere, at § 2, stk. 2, i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning ændres, så der kan begæres tilhold på baggrund af begrundet mistanke om grooming.

Red Barnet bemærker, at forslaget er yderst vigtigt for børns retssikkerhed og ret til beskyttelse og finder det positivt, at forslaget omfatter alle børn op til 18 år. Red Barnet bemærker dog, at den foreslåede bestemmelse bør omfattes af straffelovens § 93 b, stk. 2, hvorefter der ikke indtræder forældelse ved overtrædelse af en række bestemmelser vedrørende seksuelt misbrug af børn, og retsplejelovens § 29 a om dørlukning. Endelig finder Red Barnet det relevant, at anvendelsen af bestemmelsen evalueres.

Børns Vilkår finder det meget positivt, at der indføres en særskilt bestemmelse om grooming, men foreslår at bestemmelsen omfattes af straffelovens § 93 b, stk. 2, hvorefter der ikke indtræder forældelse. Børns Vilkår havde desuden gerne set, at der blev afsat midler til opkvalificering af anklagemyndighed og politi i forbindelse med indførelse af bestemmelsen.

Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at der foreslås iværksat strafferetlige initiativer mod grooming, men bemærker, at anvendelsesområdet for bestemmelsen bør afgrænses tydeligt i bemærkningerne med eksempler også uden for klassiske typeeksempler. Instituttet anbefaler endvidere, at begrebet ”seksuel krænkelse” klart defineres i enten ordlyden af bestemmelsen eller i bemærkningerne hertil, om end instituttet finder begrebet hensigtsmæssigt.

Danske Regioner bakker op om forslaget og en aldersgrænse på 18 år. Danske Regioner foreslår dog, at bemærkningerne vedrørende personer over 15 år ændres, så der i højere grad lægges vægt på uligheden i magtforholdet eller i modenheden parterne imellem snarere end på det manipulerende element. Danske Regioner opfordrer endvidere til, at der tilføjes eksempler på groomingadfærd, som udvises ved parternes fysiske samvær, eller som udspringer af en allerede bestående relation. Endelig foreslår Danske Regioner, at det overvejes, om det ved strafudmålingen for grooming eksplicit bør være en strafskærpende omstændighed, hvis adfærden er udvist over for en forurettet, som var betroet gerningspersonen til f.eks. undervisning eller opdragelse.

Digitalt Ansvar m.fl. støtter forslaget og lægger i den forbindelse vægt på, at en selvstændig kriminalisering af grooming slår fast, at ofre ikke bærer skyld for det forløb, der leder op til et overgreb. Digitalt Ansvar m.fl. opfordrer til, at det overvejes, om den foreslåede bestemmelse bør udvides til også at omfatte personer med et mentalt handicap, hvis mentale alder lægefagligt vurderes lavere end 18 år. En sådan udvidelse skal ifølge Digitalt Ansvar m.fl. sikre, at tilfælde, hvor offeret har et mentalt handicap, bliver behandlet ved domstolene alene eller i sammenstød med andre forbrydelser som en selvstændig ugerning, og kan have betydning for forurettedes skyldfølelse. Digitalt Ansvar m.fl. foreslår endvidere, at bestemmelsen omfattes af straffelovens § 93 b, stk. 2, hvorefter der ikke indtræder forældelse.

Danske Advokater støtter forslaget, men finder det vigtigt, at personer, der beskyldes for grooming, har en reel og lige ret til eget forsvar og fair rettergang. Danske Advokater opfordrer endvidere til, at foreningen indgår i evalueringen af bestemmelsens anvendelse.

Kvinderådet støtter forslaget.

For så vidt angår Dansk Stalking Centers anbefaling om at indsætte en henvisning til den foreslåede bestemmelse om grooming i § 2, stk. 2, i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (tilholdsloven) er det Justitsministeriets vurdering, at groomingbestemmelsen vil være omfattet af tilholdslovens § 2, stk. 2, jf. bestemmelsens henvisning til "anden seksualforbrydelse". Der vil således kunne gives tilhold, hvis der er en begrundet mistanke om, at en person har begået en overtrædelse af den foreslåede groomingbestemmelse, og den forurettede eller dennes nærmeste efter lovovertrædelsens grovhed ikke findes at skulle tåle kontakt m.v. med den pågældende, forudsat at betingelserne for et tilhold i øvrigt er opfyldt.

For så vidt angår det anførte om straf i sammenstød kan Justitsministeriet henvise til, at det fremgår af pkt. 2.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at tilfælde, der i dag kan straffes som forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, eller § 222, herunder begge jf. § 225 om andet seksuelt forhold end samleje, også fremover vil skulle straffes efter de pågældende bestemmelser, eventuelt i sammenstød med den foreslåede groomingbestemmelse.

Justitsministeriet har på baggrund af anbefalingerne fra Institut for Menneskerettigheder og Danske Regioner om at medtage eksempler på grooming, der falder uden for typeeksemplerne, og som ikke finder sted digitalt, indsat et yderligere eksempel under bl.a. pkt. 2.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Det fremgår således nu af bemærkningerne, at det f.eks. vil kunne udgøre manipulation, hvis en gerningsperson gennem sit arbejde, f.eks. som butiksansat, opbygger en tæt relation til en familie med besøg i hjemmet og børnepasning med henblik på at udsætte børnene for en seksualforbrydelse.

Justitsministeriet har på baggrund af Institut for Menneskerettigheders anbefaling om, at begrebet "seksuel krænkelse" klart defineres, ændret ordlyden af bestemmelsen, så "seksuel krænkelse" erstattes med "seksualforbrydelse" for at tydeliggøre bestemmelsens anvendelsesområde. Justitsministeriet har endvidere anført under bl.a. pkt. 2.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at der ved en seksualforbrydelse forstås en handling, som er strafbar efter en eller flere bestemmelser i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser.

Justitsministeriet er endvidere enig i, at der er behov for at fastsætte særlige regler om forældelse af overtrædelser af den foreslåede bestemmelse om grooming.

Justitsministeriet finder dog ikke, at bestemmelsen bør omfattes af straffelovens § 93 b, stk. 2, hvorefter overtrædelser af visse bestemmelser i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser, som er begået over for en person under 18 år, aldrig forældes. Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at anvendelsen af straffelovens § 93 b, stk. 2, er forbeholdt de grovere seksualforbrydelser i straffelovens 24. kapitel og således f.eks. ikke omfatter § 232 om blufærdighedskrænkelse. Afgrænsningen til de grovere forbrydelser skal bl.a. ses i sammenhæng med, at en ophævelse af forældelsesfristerne åbner mulighed for at føre straffesager om potentielt meget gamle forhold. Jo ældre forhold, der er tale om, jo større er risikoen for materielt urigtige afgørelser.

En række forhold kan imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse tale for at lade forældelsesfristen løbe fra et senere tidspunkt, hvis der er tale om en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse om grooming, som er begået over for en forurettet under 15 år. I sager om grooming vil der således ofte ikke være andre direkte vidner til forholdet end gerningspersonen og den forurettede selv, og forurettede vil på grund af sin underlegenhed i forhold til og i nogle tilfælde afhængighed af gerningspersonen kunne have meget svært ved at fortælle andre om den grooming, der har fundet sted. Hertil kommer, at det ligger i groomingens natur, at der sker en manipulation af den forurettede, som kan betyde, at den forurettede først på et senere tidspunkt bliver klar over, at den pågældende er blevet udsat for en krænkelse.

Disse hensyn gør sig efter Justitsministeriets opfattelse i særlig grad gældende for forurettede, som er under den seksuelle lavalder. Et barn under 15 år må således i almindelighed antages at have sværere ved at forstå, hvad der sker, og fortælle andre om den grooming, der har fundet sted, end en ung, som er over den seksuelle lavalder. Hertil kommer, at grooming – uagtet at det er en af de mindre grove overtrædelser i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser – alt andet lige vil være grovere, jo yngre den forurettede er.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at den foreslåede bestemmelse om grooming omfattes af straffelovens § 94, stk. 4, 1. pkt. Det vil indebære, at forældelsesfristen for overtrædelse af den foreslåede

groomingbestemmelse over for et barn under 15 år tidligst regnes fra den dag, den forurettede fylder 21 år. De almindelige regler om forældelse vil finde anvendelse i forhold til unge over 15 år, hvorefter forældelsesfristen regnes fra den dag, hvor den strafbare virksomhed er ophørt. Med det foreslåede sidestilles sager om grooming med sager om blufærdighedskrænkelser for så vidt angår begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen.

For så vidt angår Red Barnets anbefaling om, at den foreslåede bestemmelse om grooming bliver omfattet af retsplejelovens § 29 a, kan Justitsministeriet oplyse, at dørlukning er en begrænsning af det almindelige offentlighedsprincip. Offentlighedsprincippet er bl.a. begrundet ud fra et hensyn til den tiltaltes retssikkerhed og til offentlighedens kontrol af, at retsplejen opfattes som retfærdig og i overensstemmelse med den almindelige retsbevidsthed, hvorfor en begrænsning heraf forudsætter helt særlige omstændigheder. Derfor er adgangen i retsplejelovens § 29 a i dag begrænset til de alvorligste seksualforbrydelser. Ved tilfælde af grooming, hvor der kan føres bevis for f.eks. forsæt til forsøg på en overtrædelse af straffelovens § 216, § 222, stk. 2, eller § 225, jf. § 216 eller § 222, stk. 2, lukkes dørene under forurettedes forklaring, hvis den pågældende anmoder om det, jf. retsplejelovens § 29 a. Retten kan derudover bl.a. træffe afgørelse om dørlukning, når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte den forurettede for en unødvendig krænkelse, jf. retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 3. Justitsministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at udvide retsplejelovens § 29 a.

For så vidt angår det af Børns Vilkår anførte om opkvalificering af anklagemyndigheden og politiet i forbindelse med indførelsen af bestemmelsen kan der henvises til det under pkt. 2 ovenfor anførte om bl.a. anklagemyndighedens obligatoriske e-læringskursus om grundlæggende cybercrime. Der kan endvidere henvises til, at digitale krænkelser indgår i flere af Politiskolens uddannelser.

For så vidt angår anbefalingen fra Digitalt Ansvar m.fl. om at udvide den foreslåede groomingbestemmelse til at omfatte personer, hvis mentale alder lægefagligt vurderes lavere end 18 år, er det Justitsministeriets vurdering, at en sådan udvidelse vil være vanskeligt forenelig med kravet om, at bestemmelser, hvis overtrædelse er sanktioneret med straf, skal være affattet på en måde, som gør det muligt for den enkelte borger at forstå, hvad den pågældende bør foretage sig eller undlade at gøre for at undgå strafansvar. Det vil således i almindelighed være særdeles vanskeligt for en person, der

søger at opbygge en relation til en myndig person, at foretage en vurdering af sidstnævntes mentale alder.

Tilsvarende gælder efter Justitsministeriets vurdering i forhold til Danske Regioners forslag om, at der i højere grad skal lægges vægt på uligheden i magtforholdet eller i modenheden parterne imellem.

For så vidt angår at det af Danske Regioner anførte om, at det bør indgå som en strafskærpende omstændighed, at forurettede er betroet gerningspersonen til undervisning eller opdragelse, bemærkes det, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at domstolene ved strafudmålingen bl.a. vil skulle lægge vægt på karakteren, omfanget og varigheden af den krænkende adfærd, jf. pkt. 2.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Domstolene vil i den forbindelse bl.a. kunne lægge vægt på relationen mellem den forurettede og gerningspersonen.

Hertil kommer, at groomingen efter omstændighederne endvidere vil kunne udgøre et forsøg på overtrædelse af straffelovens § 223, stk. 1, om samleje eller andet seksuelt forhold med en person under 18 år, som er betroet gerningspersonen til undervisning eller opdragelse. I forlængelse heraf kan det oplyses, at det med lovforslaget endvidere foreslås at udvide straffelovens § 223, stk. 1, til også at omfatte blufærdighedskrænkelser, jf. pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Justitsministeriet har noteret sig, at Danske Advokater ønsker at blive inddraget i evalueringen af den foreslåede bestemmelse om grooming.

4. Beskikkelse af bistandsadvokat og vederlagsfri rådgivning til ofre for grooming forud for eventuel politianmeldelse

Hjælp Voldsofre ser særdeles positivt på, at der tilbydes potentielle ofre for grooming mulighed for at få en beskikket bistandsadvokat og vederlagsfri rådgivning forud for en evt. anmeldelse. Hjælp Voldsofre bemærker dog, at det bør præciseres, hvordan den unge indgår en aftale med en bistandsadvokat, og bemærker, at en times vederlagsfri rådgivning kan være alt for lidt.

Joan-Søstrene finder det positivt, at ofre for grooming bliver berettiget til bistandsadvokat på linje med andre ofre for seksuelle overgreb og bl.a. får ret til en vejledende samtale forud for anmeldelse. Joan-Søstrene bemærker dog, at praksis om, at en vederlagsfri samtale med en advokat forud for

anmeldelsen kan udløse en henvendelse til forurettedes eget forsikrings-selskab, hvis forurettede måtte have en retshjælpsforsikring, bør ophøre, eller at ofrene som minimum bør oplyses herom indledningsvist. Endelig bemærker Joan-Søstrene, at det er væsentligt at få afklaret, hvem der vurderer, om beskikkelse af en bistandsadvokat bør afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter.

Red Barnet og **Danner** finder det positivt, at børn og unge i sager om grooming får mulighed for at få beskikket en bistandsadvokat og adgang til en vederlagsfri samtale med en advokat både før politianmeldelse og efter sagens afslutning.

Danske Advokater finder det afgørende, at forurettede, der er under 18 år, ydes en øget beskyttelse i form af adgang til en beskikket advokat samt vederlagsfri vejledning fra en advokat forud for en eventuel anmeldelse og efter sagens afslutning. Foreningen anfører derudover, at sager om grooming og blufærdighedskrænkelser ikke kan sidestilles, idet beskyttelseshensynet i de to bestemmelser ikke er sammenlignelige. Danske Advokater foreslår derfor, at det overvejes, hvorledes det i praksis sikres, at de forurettede tidligst muligt sikres advokatbistand.

Digitalt Ansvar m.fl. anbefaler, at straffelovens § 235 om seksuelt materiale af børn desuden indsættes i retsplejelovens § 741 a om bistandsadvokater. I forhold til retsplejelovens § 334 a, stk. 2, om salær og evt. godtgørelse til den vejledende advokat anbefaler organisationerne, at lovgiver tilkender, hvor gerningsstedet er, når der er tale om onlinegrooming.

Advokatrådet har ingen særlige bemærkninger til forslaget, men henviser til de generelle overvejelser, som er aktuelle i forbindelse med afklaringen af bistandsadvokaters rolle, som findes i publikationen ”Advokaten”, nr. 3, 2022, side 26-30.

Justitsministeriet er enig med Danske Advokater i, at det er vigtigt, at forurettede i sager om seksuelle overgreb, herunder grooming, får støtte og vejledning gennem retssystemet. Som det fremgår af pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, foreslås det, at dette sker ved, at ofre for grooming får mulighed for beskikkelse af bistandsadvokat og vederlagsfri rådgivning forud for eventuel politianmeldelse i lighed med forurettede i andre sager om seksuelle overgreb. Herudover bemærker Justitsministeriet, at ministeriet finder, at straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser og den

forslåede bestemmelse om grooming er sammenlignelige bl.a. for så vidt angår alvor, strafferamme og hensynet til den forurettede.

For så vidt angår bemærkningerne fra Hjælp Voldsofre kan Justitsministeriet oplyse, at en forurettet kan finde kontaktoplysninger på landets bistandsadvokater på retternes hjemmeside eller ved at kontakte den enkelte byret. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til det lovforslag, der indførte ordningen med adgang til bistandsadvokat før anmeldelsen, at listerne vil blive kommunikeret til relevante myndigheder og organisationer med kontakt til forurettede i sager om seksuelle overgreb, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 17.

Det fremgår endvidere af forarbejderne til ordningen, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 18, at det forudsættes, at samtalen som udgangspunkt ikke vil overstige en times varighed. Hvis advokaten mener sig berettiget til et salær, der ligger ud over en time, vil advokaten skulle fremlægge yderligere dokumentation for baggrunden herfor. Retten vil skulle tage konkret stilling til, om de fremlagte oplysninger udgør tilstrækkelig dokumentation. Rådgivningen kan således undtagelsesvis være længere end en time, hvis konkrete omstændigheder begrundet det.

For så vidt angår Joan-Søstrenes hørings svar bemærker Justitsministeriet, at det følger af retsplejelovens § 334, stk. 6, om beskikkelse af advokater, at såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen. Bestemmelsen finder ligeledes anvendelse ved en advokats vejledning af en forurettede forud for eventuel anmeldelse til politiet, jf. retsplejelovens § 334 a, stk. 2.

Justitsministeriet kan derudover oplyse, at det følger af retsplejelovens § 741 a, stk. 3, 1. pkt., at retten ved visse straffelovsovertrædelser kan afslå at beskikke en bistandsadvokat, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig. Det fremgår af bemærkningerne, at adgangen kun forudsættes anvendt undtagelsesvis.

For så vidt angår forslaget fra Digitalt Ansvar m.fl. om en tilkendegivelse af, hvor et gerningssted er ved onlinegrooming, bemærker Justitsministeriet, at sager om digitale seksuelle krænkelser på samme måde som andre sager om it-relateret kriminalitet tilhører en sagskategori, hvor det generelt

kan være vanskeligt at fastslå, hvor gerningsstedet er. I disse tilfælde anses gerningsstedet som det sted, hvor gerningspersonen betjener computeren m.v. og dermed iværksætter det strafbare forhold. Hvor der ikke foreligger oplysninger om, hvor computeren m.v. blev betjent, vil gerningspersonens bopæl kunne anses for gerningsstedet. Justitsministeriet finder ikke, at det vil være hensigtsmæssigt at fastsætte særlige regler om, hvad der skal anses som gerningsstedet i sager om onlinegrooming.

Til det af Digitalt Ansvar m.fl. anførte om at lade straffelovens § 235 omfatte af retsplejelovens § 741 a kan Justitsministeriet oplyse, at retten efter anmodning kan beskikke en advokat for den forurettede, når særlige omstændigheder taler for det, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 5. Denne mulighed omfatter bl.a. forurettede i forbindelse med overtrædelse af straffelovens § 235 om seksuelt materiale af børn.

5. Udvidelse af straffelovens § 225 til seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår forurettede til at udføre på sig selv

Hjælp Voldsofre støtter forslaget.

Dansk Stalking Center er enig i den foreslåede ændring og bemærker, at forurettede i disse sager opnår størst mulig genoprejsning, hvis der straffes i sammenstød med eksempelvis straffelovens bestemmelser om ulovlig tvang og blufærdighedskrænkelse. Dansk Stalking Center anbefaler endvidere, at § 2, stk. 2, i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning ændres, så der kan begæres tilhold på baggrund af begrundet mistanke om sextortion.

Red Barnet er meget tilfredse med, at det foreslås at beskytte børn bedre mod ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv og gør opmærksom på, at denne type af overgreb ikke altid sker som en konsekvens af direkte trusler og afpresning, men at overgrebet kan ske som en del af en groomingproces.

Digitalt Ansvar m.fl. anbefaler, at gerningsindholdet udvides til også at omfatte tilfælde, hvor der er tale om et afhængighedsforhold og en åbenlys magtforskydning, og at bestemmelsen evalueres 2 år efter ikrafttrædelse for at vurdere lovændringens virkning sammenholdt med intentionen. Derudover anbefaler Digitalt Ansvar m.fl., at der ses på kønnede aspekter i formuleringerne, idet også drenge bliver udsat for både grooming og sextortion, uanset at der ikke er tale om indførelse af genstande.

Advokatrådet har noteret sig, at anvendelse af det foreslåede andet led i straffelovens § 225 som det klare udgangspunkt vil forudsætte, at gerningspersonen overværer eller modtager et foto, en video eller lignende af den seksuelle handling.

For så vidt angår det af Dansk Stalking Center anførte om straf i sammenstød kan Justitsministeriet bemærke, at afgørelsen af, om der foreligger en overtrædelse af flere bestemmelser, eller om en enkelt udtømmer ansvaret for de andre, bl.a. beror på en fortolkning af de straffebestemmelser, der kommer i betragtning. Et forhold, der eksempelvis både kan være omfattet af straffelovens § 260 om ulovlig tvang og den foreslåede udvidelse af § 225 om andet seksuelt forhold end samleje, vil som udgangspunkt blive absorberet af § 225. Ubertigtet videregivelse af billeder omfattet af straffelovens § 264 d, der sker i forbindelse med et forhold omfattet af den foreslåede udvidelse af § 225, vil derimod som udgangspunkt skulle straffes efter begge bestemmelser i sammenstød.

For så vidt angår anbefalingen om at indsætte en henvisning til sextortion i § 2, stk. 2, i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (tilholdsloven) er det Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede udvidelse af straffelovens § 225, ligesom øvrige seksualforbrydelser, vil være omfattet af tilholdslovens § 2, stk. 2, jf. bestemmelsens henvisning til "voldtægt eller anden seksualforbrydelse". Der vil således kunne gives tilhold, hvis der er en begrundet mistanke om, at en person har begået en overtrædelse af den foreslåede udvidelse af straffelovens § 225 eller en anden seksualforbrydelse, og den forurettede eller dennes nærmeste efter lovovertrædelsens grovhed ikke findes at skulle tåle kontakt m.v. med den pågældende, forudsat at betingelserne for et tilhold i øvrigt er opfyldt.

Justitsministeriet er enig med Digitalt Ansvar m.fl. i, at sextortion ikke er begrænset til indførelse af genstande, og at også drenge kan blive udsat for sextortion. Ministeriet har derfor under bl.a. pkt. 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger tilføjet et yderligere eksempel på, hvad der efter omstændighederne vil kunne være omfattet af den foreslåede udvidelse af straffelovens § 225, så der nu også nævnes tilfælde, hvor gerningspersonen, f.eks. under trussel om at udbrede nøgenbilleder af forurettede, formår forurettede til at foretage manipulation af lem. Det bemærkes, at situationer, hvor gerningspersonen tvinger forurettede til at udføre mindre grove handlinger på sig selv, f.eks. berøre egne bryster eller kønsdel, efter

omstændighederne vil kunne være omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser og § 260 om ulovlig tvang frem for den foreslåede udvidelse af § 225.

Justitsministeriet forstår anbefalingen fra Digitalt Ansvar m.fl. om, at gerningsindholdet også skal dække situationer, hvor der foreligger et afhængighedsforhold, sådan, at bestemmelsen vil skulle kunne anvendes, selv om gerningspersonen ikke formår den forurettede til at foretage den konkrete handling. En sådan udvidelse, hvor der ikke er nogen direkte sammenhæng mellem gerningspersonens adfærd og den forurettedes konkrete handling, vil efter Justitsministeriets vurdering være uhensigtsmæssig, idet det ikke ville være tilstrækkeligt klart, hvilken adfærd der er strafbelagt efter bestemmelsen.

For så vidt angår ønsket om en evaluering af bestemmelsen efter 2 år skal Justitsministeriet bemærke, at ministeriet løbende er opmærksom på, om den gældende lovgivning, herunder straffelovgivning, er tidssvarende og følger den teknologiske udvikling.

6. Blufærdighedskrænkelser af personer under 18 år, som gerningspersonen er betroet til undervisning, opdragelse m.v.

Region Midtjylland ser positivt på den foreslåede udvidelse med henvisning til, at vigtigheden af både det moralske og etiske ansvar hos medarbejdere og ledelse på socialområdet bliver understreget.

Red Barnet bemærker, at det er et godt og vigtigt forslag, der er med til at sikre, at betroede personer ikke kan have seksuelle relationer til børn.

Justitsministeriet har noteret sig bemærkningerne.

7. Modernisering af straffelovens §§ 226, 227, 235, 262 a og 262 b

Hjælp Voldsofre bemærker, at det altid er relevant at se på modernisering af sprogbrugen, og foreningen kan fuldt ud tilslutte sig, at enhver anvendelse af begrebet pornografiske fotografier, film m.v. fremadrettet ændres til seksuelt materiale.

Region Midtjylland bifalder forslaget om at ændre ”pornografisk” til ”seksuel”, da det giver et mere udvidet og dækkende billede af de potentielle

overgreb, der kan finde sted, og det ikke længere kan forveksles med legalt pornografisk materiale, som begge parter har givet samtykke til.

Dansk Stalking Center hilser den sproglige modernisering af straffelovens 24. kapitel velkommen.

Joan-Søstrene finder det overordnet positivt, at sprogbrugen både i forarbejderne og i selve lovforslaget er opdateret til en nutidig virkelighed.

Red Barnet finder forslaget yderst positivt, men bemærker, at ”seksualiseret indhold” ville være en mere præcis sprogbrug, da det er en subjektiv vurdering, om noget er seksuelt. Red Barnet påskønner derudover, at det fremgår af bemærkningerne, at den rette terminologi vedrørende børn under 15 år samt unge, der er fyldt 15 år, men som ikke har samtykket, er seksuelt overgrebsmateriale.

Advokatrådet har ikke særlige bemærkninger til dette forslag.

KFUKs Sociale Arbejde anbefaler, at der i bemærkningerne til straffelovens § 235, stk. 3, om besiddelse af seksuelt materiale af en person, der er fyldt 15 år, men er under 18 år, der har samtykket til besiddelsen, indsættes en præcisering af, hvornår der er tale om et gyldigt samtykke.

For så vidt angår anbefalingen fra Red Barnet bemærkes det, at forslaget har baggrund i en anbefaling fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser. En enig arbejdsgruppe anbefalede, at terminologien i straffelovens ændres, så ”pornografisk” udgår af bestemmelseernes ordlyd, og det i stedet fremgår, at der er tale om materiale med seksuelt indhold.

For så vidt angår anbefalingen fra KFUKs Sociale Arbejde bemærkes det, at det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 235, stk. 3, jf. Folketings-tidende 2002-03, tillæg A, side 2618, at hvorvidt der foreligger et samtykke vil afhænge af en samlet vurdering af den afbillede persons intellektuelle udviklingstrin samt omstændighederne i øvrigt, herunder om samtykket er opnået ved misbrug af f.eks. en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Et samtykke vil således kunne meddeles til, at en kæreste m.v. til en pige på eksempelvis 17 år besidder et billede af hende, selv om billedet kan karakteriseres som seksuelt. Derimod vil det have formodningen imod sig, at der er meddelt et frivilligt samtykke til besiddelse hos en person, som den afbillede person har en fjernere tilknytning til. Det fremgår endvidere, at et

Samtykke til besiddelse til enhver tid kan tilbagekaldes med den virkning, at fortsat besiddelse vil være omfattet af forbuddet i straffelovens § 235, stk. 2, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 63. Justitsministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at præcisere samtykkebegrebet i straffelovens § 235, stk. 3.

8. Sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt

Advokatrådet, Center for Seksuelle Overgreb, Danner, Danske Advokater, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Joan-Søstrene, Kvinderådet og Red Barnet finder det positivt, at tilsnigelse af samleje fremover sidestilles med voldtægt.

Joan-Søstrene bemærker, at det må betragtes som unødvendigt at opretholde en tilsnigelsesbestemmelse, da tilsnigelse af samleje med indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse under alle omstændigheder må være omfattet af den almindelige voldtægtsbestemmelse, når der ikke foreligger samtykke.

Institut for Menneskerettigheder bemærker, at der på trods af afklaringen af retsstillingen om samspillet mellem voldtægt i form af samleje uden samtykke og tilsnigelse af samleje fortsat hersker tvivl om samspillet mellem den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse og kriminaliseringen af udnyttelse af personer med psykiske og kognitive handicap i straffeloven § 218. Instituttet anbefaler på den baggrund, at der foretages en analyse af samspillet mellem § 216, stk. 1, og § 218.

Center for Seksuelle Overgreb anfører, at det også bør overvejes at kriminalisere såkaldt ”stealththing”, hvor en person under samleje med kondom fjerner kondomet, uden at sexpartneren opdager det. Center for Seksuelle Overgreb bemærker, at dette er en grov overtrædelse af samtykket, ligesom det kan medføre smitte med seksuelt overførte sygdomme og – ved heteroseksuelt samleje – uønsket graviditet.

Tilsnigelse af samleje udgør en grov krænkelse af den seksuelle selvbestemmelsesret, der kan sidestilles med visse typer af voldtægt efter den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse. Udover samtykke til selve samlejet bør der således også stilles krav om samtykke til samleje med den person, samlejet foregår med, hvis der ikke skal straffes for voldtægt. Formålet med lovforslaget er derfor at sidestille tilsnigelse af samleje med voldtægt, så

tilsnigelse af samleje fremover også karakteriseres som voldtægt, uden at det allerede fastlagte samtykkebegreb i straffelovens § 216, stk. 1, berøres.

Justitsministeriet bemærker desuden, at personer med handicap i lighed med alle andre er omfattet af beskyttelsen i straffelovens § 216, og at der således i de situationer, hvor betingelserne for, at der er tale om voldtægt, er opfyldt, vil kunne straffes efter § 216. Der kan dog forekomme situationer, hvor personen med psykisk eller kognitivt handicap frivilligt har haft samleje med en person og tilkendegiver dette, men hvor der alligevel foreligger en udnyttelse eller et misbrug af handicappet fra gerningspersonens side. I forbindelse med indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse vurderede Straffelovrådet derfor, at kriminaliseringen i straffelovens § 218 burde opretholdes. Justitsministeriet har ikke fundet grundlag for at tilsidesætte denne vurdering.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at emnet ”stealthing” ligger uden for rammerne af nærværende lovforslag. Justitsministeriet vil imidlertid undersøge problemstillingen, herunder gennem dialog med anklagemyndigheden og relevante organisationer og ved at indhente oplysninger om, hvordan andre lande forholder sig til emnet. Folketingets partier vil herefter blive indkaldt til en drøftelse.

9. Groft misbrug af religiøs afhængighed

Biskoppen over Fyens Stift, Biskoppen over Haderslevs Stift, Biskoppen over Lolland-Falsters Stift, Biskoppen over Roskilde Stift, Danner, Landsforeningen af menighedsråd og Region Midtjylland finder det positivt, at det strafbare område i straffelovens § 220 udvides, idet Danner dog anfører, at der er behov for en yderligere udvidelse af bestemmelsen, så ”økonomisk vold”, hvor en ægtefælle med trussel om økonomiske konsekvenser opnår samleje med sin ægtefælle, der efter sin indre overbevisning ikke ønsker at deltage i samleje, kan straffes efter bestemmelsen.

Biskoppen over Københavns Stift støtter intentionen bag forslaget. Københavns biskop bemærker dog, at det vil være fejlagtigt at særliggøre det religiøse område, idet der kan forekomme andre tilsvarende fortrolighedsforhold på andre fagområder som f.eks. psykologer, læger, terapeuter m.fl. Københavns biskop anbefaler på den baggrund, at den foreslåede bestemmelse ændres, så den kommer til at omfatte enhver relation, hvor der kan etableres et afhængighedsforhold i forhold til en professionel part.

Folkekirkenes Uddannelses- og Videnscenter bemærker bl.a., at det bør præciseres, at den foreslåede bestemmelse alene finder anvendelse, hvis der foreligger et fortrolighedsforhold mellem præsten og det pågældende medlem af dennes menighed.

Frikirkenet hilser forslaget velkomment og noterer sig, at forslaget ikke lægger begrænsninger på religiøse leders mulighed for at indgå i et forhold med en partner fra den pågældendes menighed.

Indre Mission finder det positivt, at der lukkes et hul i den nuværende lovgivning, og bemærker, at foreningen har noteret sig, at forslaget ikke lægger begrænsninger på religiøse autoriteters mulighed for at indgå i forhold med en partner fra den pågældendes menighed. Foreningen er enig i, at ingen må misbruge en arbejdsmæssig, økonomisk eller behandlingsmæssig afhængighed til seksuelle krænkelse, og i det lys giver det god mening at tilføje religiøs afhængighed. Foreningen udtrykker dog samtidig bekymring for, at forslaget får karakter af en mistænkeliggørelse af religiøse autoriteter. Foreningen anbefaler på den baggrund, at den foreslåede bestemmelse ændres, så den kommer til at omfatte alle ledere, uanset om det er i erhvervslivet, politik eller på det religiøse område.

Kvinderådet er enig i, at det er uacceptabelt, hvis en religiøs leder groft misbruger sin særlige rolle og autoritet i menigheden til at skaffe sig samleje med personer fra menigheden. Organisationen udtrykker dog bekymring over for sidestillingen af ”religiøs afhængighed” med de afhængighedsforhold, som i dag er omfattet af straffelovens § 220. Kvinderådet anfører i den forbindelse, at det strafbare område generelt bør knyttes op på de situationer, hvor en person udnytter sin særlige status til at skaffe sig samleje, og ikke være afgrænset ud fra, hvilken person der udfører handlingen.

Som anført i pkt. 2.7.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger besidder præster og andre religiøse ledere i nogle tilfælde en helt central rolle og autoritet i deres menighed. I kraft af den rolle kan de opnå en særlig tillid og loyalitet fra medlemmer af menigheden. Det kan i nogle tilfælde medføre, at der opstår et egentligt afhængighedsforhold.

Et sådant tillids- og afhængighedsforhold kan være særlig udtalt i sjælesorgssituationer, idet det pågældende medlem da befinder sig i en meget sårbar situation og derfor kan være mere modtagelig for manipulation.

Derudover kan medlemmer af en menighed i visse miljøer frygte for at blive udstødt af såvel det religiøse som det sociale fællesskab, hvis ikke de følger den religiøse leder. I bl.a. disse situationer kan der forekomme tilfælde, hvor et medlem – som følge af den religiøse leders grove misbrug af afhængighedsforholdet – samtykker i samlejet.

Der kan således bestå et helt særligt afhængighedsforhold mellem en religiøs leder og et medlem af dennes menighed, som bør sidestilles med de former for afhængighedsforhold, der er kriminaliseret i straffelovens § 220. Justitsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at der generelt i de tilfælde, som er omfattet af § 220, er behov for et udvidet strafferetligt værn, hvorfor de ikke umiddelbart lader sig sammenligne med andre områder. Derfor mener Justitsministeriet, at der er behov for at kriminalisere de forhold, hvor en religiøs leder groft misbruger det afhængighedsforhold, som kan bestå mellem en religiøs leder og et medlem af dennes menighed, til at skaffe sig samleje med det pågældende medlem.

Det bemærkes i øvrigt, at det følger af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4, at anvendelsen af bestemmelsen vil forudsætte, at der består et afhængighedsforhold mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed, og at dette forhold groft misbruges til at opnå samleje (eller andet seksuelt forhold, jf. § 225) med medlemmet. Det kan f.eks. være situationer, hvor den religiøse leder udnytter en psykisk sårbarhed hos et medlem af menigheden, der gennem længere tid har betroet sig til eller har delt personlige oplysninger med den religiøse leder.

10. Øvrige

Børns Vilkår ser gerne, at der tages initiativ til, at der opstilles klare kriterier og procedurer for, hvornår og hvordan datingtjenester er forpligtet til at holde sig orienteret om brugernes alder.

Justitsministeriet kan oplyse, at det fremgår af aftale af 29. juni 2022 mellem den daværende regering (Socialdemokratiet), Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Peter Skaarup (UFG) og Karina Adsbøl (UFG)) om initiativer mod digitale krænkelse, at partierne bemærker, at fremkomsten af såkaldte sugardatingtjenester indebærer en lettere adgang til at prostituere sig. Dette kan frygtes at medføre, at unge ser prostitution i form af sugardating som en hurtig vej til at opnå materielle goder. Samtidig noterer partierne sig, at det allerede

i dag er strafbart at medvirke til, at unge under 18 år prostituerer sig, ligesom det er ulovligt at betale for sex med en ung under 18 år. For at sikre håndhævelsen af disse regler er aftalepartierne enige om at undersøge muligheden for at stille krav om aldersverifikation ved brug af tjenester, der formidler sugardating.

Undersøgelsen vil indgå i en samlet og allerede igangsat analyse af muligheden for brug for aldersverifikation. Justitsministeren vil præsentere resultaterne af undersøgelsen for aftalepartierne snarest muligt efter vedtagelsen af retsaktens om digitale tjenester i EU, da det vil give mere klarhed over, om der er handlemuligheder nationalt.

III. Lovforslaget

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været i offentlig høring, er der i det fremsatte lovforslag foretaget en indholdsmæssig ændring for så vidt angår forældelse af overtrædelser af den foreslåede bestemmelse om grooming. Der lægges således op til, at groomingbestemmelsen skal være omfattet af straffelovens § 94, stk. 4, 1. pkt., så forældelsesfristen for grooming begået mod en forurettet, der var under 15 år på gerningstidspunktet, tidligst regnes fra den dag, den forurettede fylder 21 år.

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været i offentlig høring, er ikrafttrædelsestidspunktet endvidere ændret til den 1. juli 2023.

Derudover er der tilføjet et pkt. 4 om lovforslagets ligestillingsmæssige konsekvenser i lovforslagets almindelige bemærkninger i forhold til udkastet til lovforslag, der har været i offentlig høring, så det fremgår, at lovforslaget vurderes at indeholde ligestillingsmæssige aspekter.

Der er yderligere i pkt. 5 om økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige i lovforslagets almindelige bemærkninger ændret i forhold til udkastet til lovforslag, der har været i offentlig høring, så det nu fremgår, at merudgifterne på Justitsministeriets område vurderes at være i omegnen af 22,4 mio. kr. årligt. Udgifterne vil fortsat blive afholdt inden for de relevante myndigheders eksisterende økonomiske rammer.

Endelig er der foretaget en række præciseringer og tydeliggørelser samt foretaget ændringer af sproglig eller lovteknisk karakter, herunder tilføjet en konsekvensændring.